

RĪGAS STARPTAUTISKĀ
AUTOOSTA

"TAD un TAGAD"
1964 - 2024

1. RAKSTS

AUTOOSTA PIRMS AUTOOSTAS

RĪGAS AUTOOSTAS ATTĪSTĪBA KOPŠ 1934.GADA

Rīgas pirmo un atbilstoši laikmetīgas autobusu satiksmes vajadzībām labiekārtoto vietējās satiksmes līniju galapunktu jeb Rīgas autoostu uzbūvēja 1934. gada beigās. Rīgas dome lēmu par autoostas ierīkošanu laukumā, kur krustojās Aspazijas bulvāris ar 13. janvāra ielu (līdz 1930. gadam – Kārļa ielu), jau bija pieņēmusi 1934. gada 19. marta sēdē vienlaikus ar tehniskā projekta apstiprināšanu. Izvēlētā vieta „*starp Aspazijas bulvāri un dzelzceļa uzbērumu bija ļoti ērta gan novietojuma ziņā līdzās dzelzceļa stacijai un Centrāltirgum, gan arī no autobusu satiksmes organizēšanas viedokļa, nodrošinot pietiekami daudz vietas manevrēšanai un ātrai izbraukšanai uz pilsētas maģistrālajām ielām*”.

Autoosta 13.janvāra ielā, uzbūvēta 1934.–1935.gadā, darbojās līdz 1964.gadam, kad uzcēla autoostu Prāgas ielā. Pastkarte no J. Lejnika kolekcijas.

1.RAKSTS - AUTOOSTA PIRMS AUTOOSTAS

Pēc autoostas otrās kārtas būvniecības pabeigšanas 1936. gadā, kad tās teritorija tika paplašināta dzelzceļa uzbērums virzienā un uzbūvēta otra pasažieru nojume, lielākā daļa pilsētas autobusu jau kursēja no jaunās autoostas vai pieturvietām 13.janvāra ielas malā. Vecrīgā saglabājās tikai galapunkts Rātslaukumā, no kura autobusi kursēja uz Bolderāju, Ķīpsalu un Bierīņiem.

Vienlaikus ar vietējās satiksmes autoostas izveidošanu „*pilsētasvalde 30.gadu otrajā pusē uzsāka risināt jautājumu par tā saukto provinces jeb tālsatiksmes autobusu stacijas izveidošanu, jo Rīga bija vairāku desmitu starppilsētu autobusu līniju galapunkts. 1938. gadā jau bija izstrādāts projekta priekšlikums tālsatiksmes autoostai, paredzot tās novietni blakus Kārļa baseinam. Sākoties Otrajam pasaules karam, šo projektu neizdevās īstenot, un autoostu starppilsētu satiksmei šajā vietā uzbūvēja tikai 1964. gadā.*”

Rīgas pilnīgai izbūvei un satiksmes pārkārtošanai nepieciešami būs vairāki gadu desmiti. Tomēr jau tagad pilsētas dzīves vadītāji domājuši par nākotnes nepieciešamībām un vajadzībām, kādas varētu rasties nākotnē, pieaugot mehāniskiem satiksmes līdzekļiem un vispārējai kustībai. Tādēļ visi paredzētie darbi ieslēgti lielā jaunizbūves plānā, ko izvedīs pakāpeniski.

Sīkumtirgus, tagad – t. s. Rūpniecības preču tirgus, kura vietā 30.gadu nogalē tika plānota Centrālā autoosta. Foto: J. Lejnieks, 2017.gads.

1.RAKSTS - AUTOOSTA PIRMS AUTOOSTAS

Ambiciozie plāni turpinājās, neraugoties uz Otra pasaules kara sākumu un ierobežotajiem resursiem. 1940. gada sākumā laikraksts „Rīts” jau detalizēti informēja par autoostu, kurā „sanāks 39 lauku autobusu līnijas, un tā atradīsies Sīkumtirgus apkārtnē. Attīstoties autobusu satiksmei, pēdējos gados strauji pieaudzis jauno līniju skaits. Pašreiz Rīga ir 39 provinces autobusu līniju gala punkts, kādēļ Rīgas pilsētas valde ir apsvērusi iespēju provinces iedzīvotāju vajadzībām uzcelt īpašu autobusu staciju. Šo jautājumu tuvāk vēl pārrunās pilsētas valdes sēdēs, kad satiksmes un nekustamu īpašumu pārvalde būs iesniegusi savus atzinumus. Līdzšinējais stāvoklis provinces autobusu pasažieriem ļoti neērts un neparocīgs taisni daudzo, grūti atrodamo pieturas vietu dēļ. Katrai līnijai pastāv sava gala pietātnē, kurā autobusi ierodas īsi pirms atiešanas. Tā kā nevienā pietātnē nav izbūvētas īpašas pasažieru uzgaidāmās un bagāžas telpas, tad lauku iedzīvotājiem līdz autobusu atiešanai nākas gaidīt ar visiem iepirkumiem turpat uz ielas. Nedaudz labāks stāvoklis vienīgi ir Rīgas–Smiltenes–Apes, Rīgas–Jelgavas un Rīgas–Bauskas līniju pasažieriem, kuru vajadzībām iekārtotas nelielas uzgaidāmās telpas. Šo līniju uzturētājs ir Pasta un telegrāfa departaments un Dzelzceļu virsvalde, turpretī privāto autobusu līniju pasažieriem stāvoklis ir daudzkārt sliktāks.”

Paradoksāli, bet kara vētras, kas sagrāva monumentālās Vecrīgas ēkas, mazāk skāra autoostu. Pēc Otrā pasaules kara Rīgas vietējās satiksmes autoosta Aspazijas (pēc 1950.gada – Padomju) bulvāra un 13.janvāra ielas krustojumā pastāvēja līdz 60.gadu sākumam, kad, rekonstrējot 13.janvāra ielu, nojauca autoostu līdz ar tai blakus esošo dzelzceļa universālveikalu un degvielas uzpildes staciju. Kādreizējās autobusu pieturas vieta kļuva par vienu no dzīvākajiem satiksmes krustojumiem Rīgas centrā.

13.janvāra ielas pārbūves darbi pēc autoostas nojaukšanas. 1959.gada 13.maijs. LNA LVKFFDA 1.f., 2273-1.

1.RAKSTS - AUTOOSTA PIRMS AUTOOSTAS

Gatavojoties 13. janvāra ielas pārbūvei, Rīgas pilsētas Tautas deputātu padomes Izpildu komiteja 1957. gadā uzbūvēja Pilsētas autobusu staciju 13. janvāra ielas pretējā pusē, blakus dzelzceļa uzbērumam. Pēc arhitekta Vladimira Šervinska projekta celtā viestāvu koka būve (projekts Rīgas būvvaldes arhīvā, inv. Nr. 236) atradās vietā, kur 21. gadsimta sākumā tika uzbūvēts universālveikals Stockmann.

Pilsētas autobusu stacija 13.janvāra ielā, blakus dzelzceļa uzbērumam.
50.gadi. LNA LVKFFDA I. f., 119362N.

Pieaugošā satiksmes intensitāte rosināja LPSR Autotransporta un šoseju ministriju 1959. gadā uzbūvēt autobusu paviljonu Prāgas ielā, kanāla malā, blakus dzelzceļa uzbērumam, iepretī tagadējai autoostai. Pēc institūta „Latavtoprojekt” arhitekta Ņesterenko projekta celtā nelielā (163 kv. m) viestāvu koka būve (projekts Rīgas būvvaldes arhīvā, inv. Nr. 241) tika definēta kā pagaidu ēka, kas pēc jaunās autoostas uzbūvēšanas jānojauc. Tomēr paviljons darbojās līdz pat 20. gs. 90. gadiem, kad tā vietā pēc arhitekta Ludviga Saprovskas projekta 1999. gadā tika uzbūvēta daudzstāvu autostāvvietā un tirdzniecības centrs „Titāniks”. Gadsimtu mijā otrpus uzbērumam tapa tirdzniecības centrs Stockmann, daudzstāvu autostāvvietā un daudzzaļu kinoteātris. Jaunbūves pilnībā nobloķēja turpmāko autoostas teritoriālo attīstību.

50. gadu beigās bija sagatavota daudz pateicīgāka un labvēlīgāka situācija jaunas, daudz lielākas un komfortablākas autoostas celtniecībai. Padomju plānveida tautsaimniecībā projektēšanas darbi nonāca LPSR Valsts pilsētu celtniecības projektēšanas institūtā „Latgiprogorstroj”.

Bet par to stāstīsim mūsu nākamajā stāstā...